

בסוף הל' יוה"כ כתב הרמ"א (סו"ס תרכ"ד) וז"ל, והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי י"כ בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה, עכ"ל. וכן מצינו עוד בריש הל' סוכות (סי' תרכ"ה ס"א) שכתב הרמ"א וז"ל, ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור, דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה, עכ"ל.

ודבר זה צ"ב, למה הובאה הלכה זו ב' פעמים, ולמה נכתבה בב' מקומות. וכנראה שענין בניית הסוכה במוצאי יוה"כ הוא דין גם ביו"כ וגם בסוכות. ויותר מזה, שדין זה שנאמר ברמ"א כהלכה האחרונה בהל' יוה"כ וכהלכה הראשונה שבהל' סוכה, היא היא המקשרת והמאגדת את יוה"כ וסוכות.

וז"ל הגר"י הוטנר זצ"ל (פחד יצחק, ר"ה מאמר י'), והנה שתיים הן המערכות של קדושת המועדים בישראל: שלש רגלים וימים הנוראים. ולמדנו, איפוא, מדברי חכמים הנ"ל כי יחסו של קדושת חג הסוכות לכלל המועדים, יחס כפול הוא. כי מפאת אשר הוא ה'מקרא קודש' האחרון משלש רגלים, הרי הוא חותם את מערכת קדושת הזמן של הרגלים, ומפאת אשר הוא המקרא-קודש האחרון בירח האיתנים, הרי הוא חותם את קדושת הזמן של הימים הנוראים.

ומשונה הוא חג הסוכות בזה מקודמיו בשתי המערכות גם יחד. שכן שני הזמנים של פסח ושבועות, אין מקומם רק במערכת הרגלים, וכמו כן שני הזמנים של ר"ה ויוה"כ אין מקומם רק במערכת ימים נוראים. ואילו חג הסוכות אע"פ שמקומו בקדושת מערכת הרגלים, מ"מ נכלל בו גם תוכן מתייחס לקדושת ימים הנוראים, עכ"ל.

ולמדנו מדבריו כי סוכות שבא מיד אחרי ר"ה ויוה"כ, הוא הוא המעבר שבו אנו הולכים מהימים הנוראים אל תוך השלש רגלים.

והנה זה כבר ידענו, שמצות ארבעת המינים מישך שייכא לר"ה ויוה"כ, שבמצוה זו אנו מראים את הנצחון שנצחנו בדין בימים הנוראים. והוא מה שמבואר במדרש (ויקרא רבה ל, ב) וז"ל, א"ר אבין משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אגן ידעין מאן הוא נוצח [פ"י אין אנו יודעין מי הוא המנצח] אלא מאן דנסיב באיין בידיה אגן ידעין דהוא נצוחייה [פ"י מי שאוחז הכידון בידו אנו יודעין שהוא המנצח]. כך ישראל ואומות העולם באין ומקטרגים לפני הקב"ה בראש השנה ולית אגן ידעין מאן נצח, אלא במה שישאל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידן אנו יודעין דישראל אינן נצוחייה, לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם 'ולקחתם לכם ביום הראשון'.

ועוד שם (ל, ג), 'ולקחתם לכם ביום הראשון' כו', שנצחו ישראל בדין ונמחלו שנותיהם כו' אם קיימתם מצות לולב כו' הרי אתה מבושר שנצחת לאומות העולם.

וכל זה לענין הקשר שבין מצות לולב ליוה"כ, אך עדיין לא למדנו מהו הקשר בין מצות סוכה ליוה"כ.

והנה איתא בגמ' סוכה (כו.) מצטער פטור מן הסוכה. וז"ל הרמב"ם (פ"ה מהל' סוכה ה"ב), מצטער פטור מן הסוכה הוא ולא משמשיו, ואיזה מצטער זה שאינו יכול לישן והוא גם בסושי"ע סי' תר"מ.

ובאמת דין זה צ"ע, למח שאני מצות סוכה משאר מצוות שמחזירה שלא נפטר מן

וענין זה נתפרש בתורתו של האדמו"ר מקאצק (הובא בספר עמוד האמת), וז"ל, מצות סוכה היא ביטול כל העינים להשי"ת, ולכן מצטער ביישבתה פסור ממנה, כי צערו מוכיח בו שאינו בבחינת ביטול, כי אלמלא כן לא הי' מרגיש את הצער כלל, וכיון שכן מה מועילה לו ישיבתו ולכן פסור, כי אין לו שייכות אל הסוכה, עכ"ל.

והנה ענין הביטול שבסוכה בא לו לאדם מעבודת יוה"כ, והוא במה שמקבל עליו עול מלכות שמים ויודע שאין עוד מלבדו, וגם יודע כמה גורע הוא החטא והחוטא ושאין לו מנוס אלא התשובה להתקרב אל השי"ת ולבטל עצמו אליו ית"ש.

וממילא, אחר עבודת יוה"כ צריך לעבור מיד לעבודת הסוכה, שהיא היא המשך ענין הביטול. והיינו טעמא שהלכה זו מובאת בין בהל' יוה"כ ובין בהל' סוכה.

ובזה ארווח לן מה שהרמ"א כתב טעם אחר בב' המקומות. במקום אחד כתב שהטעם הוא כדי לצאת ממצוה אל מצוה, ובמקום אחד כתב שהחיוב הוא טעם מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה.

ומה מאד הדברים מדוייקים, שבהל' סוכה כתב הטעם שמצד הלכות הסוכה עצמה, דמצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, וכמו בכל מצוה שצריך לעשותה מיד וזריזין מקדימין למצוות. אולם בסוף הל' יוה"כ כתב עוד טעם, והוא משום דשם בא לבאר את הקשר שבין יוה"כ לסוכות, והמשך שענין יוה"כ נמשך והולך אל תוך הסוכות, וזה כדי לצאת ממצוה אל מצוה.

והוא הוא גם ענין הכפרה של יוה"כ. דז"ל רש"י בפ' וישלח (לב, כא) 'כי אמר אכפרה פניו, אבטל רוגזו, וכן 'וכפר בריתכם את מות' (ישעיה כח, יח), 'לא תוכלו כפרה' (שם מז, יא). ונראה בעיני שכל כפרה שאצל עון וחטא ואצל פנים, כולן לשון קינוח והעברה הן, ולשון ארמי הוא והרבה בגמ' כו', עכ"ל רש"י ז"ל. הרי לנו שגם 'כפרה' היא ענין 'ביטול'. שכשהאדם מקרב את עצמו אל השי"ת בביטול גמור ומסיר כל מסך מבדיל, שעונותיכם היו מבדילים ביני וביניכם, ממילא זוכה שהשי"ת מבטל את כל חטאיו ומכפר לו עליהם, וכל זה הוא סוד הביטול הגמור.

וענין זה המקשר ומאגד את יוה"כ וסוכות, את הימים הנוראים וימי הרגלים, מצינו גם בימים שבין יוה"כ לסוכות, וכמו שאמרו חז"ל (במדרש שם ל, ז), שמטעם זה כתיב 'ולקחתם לכם ביום הראשון', שהוא ראשון לחשבון עוונות, שבויה"כ הקב"ה מוחל לעוונות ישראל, 'ומיום הכפורים עד החג כל ישראל עסוקין במצות זה עסק בסוכתו וזה בלולבו'.

ומצינו שמטעם זה אין אומרים תחנון בימים אלו וכמ"ש הרמ"א, וכתב ע"ז הגר"א משום דהוי יו"ט במקצת, כמ"ש במדרש, וציין למדרש הנ"ל.

וז"ל השל"ה (תחילת מסכת סוכה), בחמלת ה' על ישראל שנתן לנו יו"כ לכפר על עוונות שישראל מסגלין עוונות כל השנה ונתן יום זה לכפר, כך אלו הדי' ימים הם ענפים מיום כפורים לכפר עונות של השנה שעבר, בזכות שטורחים ועוסקים במלאכת שמים ועם התעוררות הלב אז יש בימים בעצמם מעין מחילה וסליחה ענפים מיוה"כ האמיתית, עכ"ל.

תרי למדנו מדבריו שבימים האלו נמשכת גם הכפרה של יוה"כ. והוא ע"פ הנ"ל, שעבודת הביטול נמשכת והולכת מיוה"כ עד סוכות, וכמו כן ביטול העוונות שהוא הוא הכפרה ממשיכה והולכת גם בימים אלו, וכל זה ע"י העסק בסוכה ולולב.